

**TAULA 1.
BENESTAR SOCIAL O
GESTIÓ DE LA
POBRESA?**

**La gestió política un factor de vulnerabilitat?
II Jornades organitzades per Ambit-Prevenió i Creació Positiva
31 d'octubre de 2007**

**LA GESTIÓ DE LA DGAIA COM A FACTOR DE VULNERABILITAT DELS
MENORS NO ACOMPANYATS,**

Una gestió que perverteix el sistema de protecció de la infància, que no garanteix ni defensa els Drets de l'Infant, sinó que els viola, i que normalitza el Maltractament Institucional.

**Vicenç Galea i
Montero,
Educador Social,
Col·lectiu DRARI
d'Investigació Acció
Participativa pels
Drets de l'Infant.**

**Col·lectiu DRARI
Participativa pels Drets de l'Infant
General :
DRARI.Col.lectiu.IAP.Drets.Infant@gmail.com
i casos de menors i joves :
DRARI.Jurista@gmail.com
Consulteu Literatura i Marc Legal a : <http://drari-collectiu-iap-drets-infant.blogspot.com>
Vicenç Galea i Montero, tf 639 741 564.**

Centro la nostra intervenció en l'acció de l'administració pública, especialment de la **Dgaia, Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, que és la Tutora legal** dels Infants desamparats al nostre país. Intentaré no centrar-la en els Infants i els seus Drets, com és habitual i costum en nosaltres, el Col·lectiu DRARI, una organització de l'àmbit de la infància, doncs les persones amb qui tractem són sobre tot i abans que cap altra consideració Infants. Anomenem aquests Infants com a **Menors No Acompanyats** (mna) perquè és la denominació més àmpliament acceptada internacionalment, indicada pel Consell d'Europa el 1997 : "Els Menors No Acompanyats són els Nens i els Adolescents menors de 18 anys, nacionals de tercers països, que es troben en el país receptor sense la protecció d'un familiar o persona adulta responsable que habitualment se'n faci càrrec de la seva cura, ja sigui legalment o d'acord als usos i costums." Reclamem aquesta denominació davant les que fan servir les administracions públiques i els mitjans de comunicació, com Meina, Mena, Mina, nens de carrer i altres, que posen l'accent en factors com la condició d'estranger, la situació social d'immigrat, la situació administrativa d'indocumentació o la situació de risc i de carrer. Recordem que els Drets són fruit de necessitats bàsiques concretes, i que parlem d'un sector de la societat, els Infants, dels més vulnerables i indefensos, i que per això ens hem dotat, com a societat, d'instruments i eines especials per a la seva protecció. D'aquests, en destaquem els principals : **l'Estat de Dret i la Convenció de Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant**. Pensem que l'única forma acceptable d'enfrontar-nos a la situació dels menors no acompanyats és considerar que el Dret és l'únic marc i que buscar solucions diferents o crear estratègies al marge de la Llei no fa sinó augmentar el risc de l'Infant i la possibilitat de fracàs.

El primer Infant que la Dgaia registra com a mna és el 1994. Al Col·lectiu DRARI hem documentat menors arribats des del 1988. És el 1998, al setembre, quan un reportatge en premsa desvetlla a la societat l'existència d'uns 60 infants marroquins en situació de carrer i explotats que dormien en un túnel de ferrocarril prop de les Glòries. La Dgaia no va actuar. L'Ajuntament de Barcelona va enviar-hi una brigada de neteja que va retirar els matalassos, la roba i les propietats dels nens. Els nens van continuar en situació de carrer. És a partir d'aquest reportatge que les administracions comencen a parlar del tema. En aquest any la mobilització ciutadana acaba per organitzar-se en la plataforma ciutadana Pcdmid. Al març del 1999 totes les administracions signen l'Acord Interinstitucional que estableix les bases que des de llavors han marcat la gestió política i l'actuació de la Dgaia amb els mna : la discriminació, l'estigmatització i les argücies legals. En aquest tema les administracions públiques i els partits polítics coincideixen perfectament: el 2000 la Mesa de grups parlamentaris ens diu que mai es discutiran per temes d'infància, el 2001 el Parlament aprova per unanimitat una Proposició No de Llei que és calcada d'un manifest de la Pcdmid, i el 2002 aprova també per unanimitat la Llei 8/2000 de modificació de la 37/91, que suposa un greu retrocés en els Drets de l'Infant.

La discriminació consisteix en la creació de sistemes i recursos separats per als menors estrangers i la resta, tant a la Dgaia com a la Fiscalia, en la no integració els mna en els recursos existents, en la creació de centres i recursos suposadament especialitzats només per a mna, i en la desigualtat en l'accés a l'educació i la formació. Els recursos sovint són antieducatius i il·legals, i aquesta creativitat de la Dgaia ha servit d'exemple a d'altres territoris.

L'estigmatització ha consistit en la creació i divulgació per part de la Dgaia i els mitjans de comunicació de tòpics, per a nosaltres falsedats absolutes intencionades com : que els mna són nens de carrer; que són refractaris a l'acció educativa; que són delinqüents; que són toxicòmans; que menteixen sobre la seva identitat; que no volen ser protegits ni integrar-se i per això no paren de viatjar per diversos territoris; que són molts, una allau, confonent expressament les xifres d'ingressos amb les de casos reals, les de casos nous amb casos acumulats, etc. A l'abril de 2007 el subdelegat del Govern estatal, Eduard Planells, deia que tots els mna marroquins eren predelinqüents. **Les argücies legals** serveixen la Dgaia per a el·ludir la responsabilitat sobre aquests Infants. S'ha mostrat molt creativa i finament perversa, i també ha estat copiada a d'altres territoris. Ha trobat excuses i raons per a no Declarar **el Desempament** i no Assumir **la Tutela**, fins i tot per a no exercir la Tutela efectiva quan la té assumida. La Dgaia de CiU es va inventar la Tutela en Suspens, terme i concepte inexistents en la legislació. El 2001 la Consellera Núria de Gispert declara que aquests menors no són nostres ni són responsabilitat nostra. Ningú no li va dir res. La Dgaia del Tripartit afirma que aquests menors no estan deseparats, confonent expressament el fet que tinguin uns pares curosos al Marroc

amb el fet objectiu que a Catalunya estan Deseparats. D'aquesta manera, si la Dgaia no Declara el Desempament, no té perquè assumir la Tutela, però el fet real és que els acull en centres. L'única identificació de l'Infant durant mesos i més d'un any és un número policial sense cap document. Aquestes il·legalitats deixen l'Infant en una situació de llimb legal i d'inexistència identitària, a més de suposar un continu Maltractament Institucional en la vida diària del menor. A l'abril el subdelegat del Govern deia que li queia l'ànima als peus sempre que entrava en un centre de menors marroquins. La Jurista Elena

Arce diu el 2004 que la legislació catalana d'infància és la més complicada, enrevesada, incompleta i racista de l'estat espanyol.

L'única entrada possible al **Sistema de Protecció** és la policial, la Brigada de Menors de Mossos d'Esquadra que està ubicada a la Fiscalia de Menors de Reforma (per a menors que delinqueixen). La Dgaia no permet que l'Infant sol, o acompanyat d'un educador o d'una persona adulta, demani protecció a la Dgaia. La Fiscalia de Protecció de Menors també ens ha prohibit de fet la presència d'Infants a les seves oficines. És en aquest moment en que s'ha de Declarar el Desempament del Menor, que és un fet objectiu, i Assumir automàticament la Tutela. Però aquestes obligacions legals no es compleixen. El Servei d'Urgències de la Dgaia, Secció de Menors Estrangers (discriminat) és qui decideix el present i futur del mna fins a la seva majoria d'edat. Fa una primera entrevista al menor i demana a la família que envii per fax el Llibre de Família complet. Els recursos d'Urgència són dos albergs nocturns i dos centres de dia, amb unes 68 places oficials, sovint sobrepassades. En aquest circuit el menor pot estar fins a 7 mesos. Els professionals dels albergs, els centres de dia i els educadors de carrer no poden coordinar-se, tot i estar atenent els mateixos Infants. Sovint, menors amb malalties com tuberculosi, hepatitis o sarna no són medicats adequadament, ni poden fer el repòs indicat donat les característiques dels recursos. Cal recordar que un alberg per a menors, per ser parcial en el temps, és il·legal, inadequat i antieducatiu. La Dgaia va anunciar el 2004 el tancament o reconversió d'aquests recursos en integrals. En Primera Acollida hi ha tres centres creats des del 2005 amb unes 88 places. Aquests centres realitzen una entrevista telefònica a la família i valora la conveniència de la repatriació. Als centres de Justícia Juvenil un 30% són mna. Els centres i recursos Residencials o d'Inserció Sòciolaboral sumen unes 200 places, moltes en pensions i habitacions llogades, un cop més un recurs il·legal, inadequat i antieducatiu. Els Infants menors de 16 rarament són escolaritzats, el català no s'ensenya mai i l'aprenentatge de castellà és insuficient. Els cursos de formació són sempre dels més pobres del mercat, amb l'agreujant que la documentació es deixa per al darrer moment i l'adolescent mai no té reconegut el seu Dret al Treball als 16 anys. Mentre que l'assistència psicològica, necessària, és nul·la, trobem medicació indiscriminada amb psicofàrmacs. El gran fracàs del sistema de protecció, tant amb

infants catalans com amb estrangers, el trobem als 18 anys, quan un alt percentatge d'adolescents arriben a la majoria d'edat amb un alt grau de vulnerabilitat.

Els articles 9 i 10 de la Convenció parlen del **Dret a la Vida en Família**. La Dgaia només entén aquest Dret en el sentit de la **Repatriació** i no l'aplica a la qualitat dels centres i al tracte que s'hi dona a l'Infant. La Llei Orgànica 1/96 de Protecció Jurídica del Menor instaura un principi jurídic bàsic que concep el menor com a persona autònoma i amb capacitat per a intervenir en la presa de decisions que l'interessin. Això és el **Dret a Opinar i Ser Escoltat**, que no ha estat desenvolupat ni concretat per la legislació catalana. Segons la legislació vigent, l'única possibilitat legal és el Reagrupament Familiar en Origen, doncs al Magrib i a l'Àfrica no hi ha serveis socials ni de protecció de la infància. També segons la legislació vigent, la Tutora té un màxim de nou mesos per a repatriar i documentar el menor, plaç que la Dgaia entén com a mínim. El 2005 engega el **Programa Catalunya-Magrib** de prevenció de la migració de menors i la seva repatriació, amb 2 milions d'€ finançats la major part per la UE i sense control tècnic i econòmic independent. Aquest programa, de gestió privada,

confon expressament la protecció de la infància i la cooperació al desenvolupament, utilitza aquesta com a via d'obtenció de recursos, i perverteix el seu propi sentit en amagar un objectiu contrari al dels beneficiaris. El Programa s'ha ideat, gestat i es desenvolupa amb un total desconeixement del Marroc i de la realitat dels mna, sense la participació dels professionals del sistema de protecció, i amb una volguda i prepotent descoordinació amb entitats i institucions catalanes, espanyoles i marroquines. Les repatriacions catalanes al Marroc tenen aquests elements comuns : 1. La repatriació no es transmet a l'Infant com a un Dret i un benefici, sinó que és usada per la Dgaia en el que nosaltres entenem com una perversa estratègia sistemàtica en forma d'amenaça quotidiana durant mesos per tal de foragitar els menors del sistema de protecció i de Catalunya. 2. La decisió de repatriar el menor és presa de forma discrecional i sense el preceptiu informe social adequat. 3. La repatriació no és informada ni notificada formalment ni a l'Infant ni a la família. 4. L'Infant no és escoltat ni la seva opinió tinguda en compte. L'Infant no té assistència lletrada. En cas de tenir-ne el jutge no l'accepta perquè no reconeix el conflicte d'interesos entre Tutora i tutelat. L'Infant no té Tutela Judicial efectiva. La Fiscalia no intervé en garantia dels Drets de l'Infant. 5. La policia viola el domicili del menor i compta amb la col·laboració del Guardador i de la Tutora per a ser emmanillat i portat a la força a l'aeroport. 6. L'infant és lliurat a la policia marroquina, és detingut uns dies en calabós entre adults, el jutge de penal el condemna pel delicte marroquí d'emigració clandestina i no li ofereix cap mesura de protecció, doncs al Marroc no existeix. 7. L'Infant queda en absoluta desprotecció al seu país, sovint amb el rebuig del seu entorn, sovint en situació de carrer, i sempre tornant a intentar la migració clandestina. Aquesta situació és extremament perversa i cruel doncs mentre que hi ha menors repatriats amb suport del Programa català, n'hi ha d'altres d'abandonats.

La Consellera Anna Simó va dir a principis de 2005 que repatriaria el 80% dels que arribessin aquell any. La Directora General Carolina Homar va dir el 2006 que cada any repatriarien 100 menors marroquins. La Consellera Carme Capdevila el 2007 assegura per enèssim cop que el retorn del menor serà sempre voluntari. Paral·lelament els Infants Imad, Said, Àiub, Faisal, Mohàmmèd i molts d'altres eren coaccionats amb la comunicació informal de la repatriació imminent i fugien del circuit de protecció per a acabar al carrer o a un altre territori. Dies abans el menor Zacaria era repatriat amb engany i alevosia, retingut per la força física dels seus educadors del centre El Castell i emmanillat per la policia al mateix centre i sense poder fer la maleta ni acomiadar-se dels seus amics, és repatriat il·legalment al Marroc, on no té el suport del Programa de la Generalitat, i l'endemà mateix ja era altre cop al port de Tanja intentant emigrar clandestinament, posant en risc la seva vida i rebent una pallissa de la policia, sent que els pares havien de pagar 5 € per treure'l de comissaria. Al març van voler repatriar impunement en BÍlal des del centre Els Til·lers de Justícia Juvenil, amb alevosia, dominicalitat, sense coneixement del menor ni la família, amb la col·laboració dels educadors, sense gaudir del Dret a Opinar i a Assistència Lletrada, amb una confusió negligent de la seva Identitat, sense Fiscal i amb la negativa de la Tutela Judicial. Tot això els era igual a la Dgaia, a la Fiscalia, al Jutge i a la Subdelegació del Govern. Només la intensa dedicació d'uns voluntaris i una casualitat van fer que l'impedíssim.

L'Interès Superior de l'Infant, és el Dret o Principi que diu que l'Infant, persona menor d'edat, està per sobre de qualsevol altre interès o consideració. La protecció de la infància és cosa de tothom i els ciutadans tenim el deure i

dret ahora de garantir i defensar els Drets de l'Infant. A banda del sentit comú, la cultura i la tradició, que són delicades d'usar perquè són variables en el temps i depenen de cada persona, hi ha els articles 299 bis i 303 del Codi Civil, l'article 13 de la Llei Orgànica 1/96 de Protecció Jurídica del Menor, i l'article 223 del Codi Penal. Si a més som treballadors del sector hi ha l'article 7 de la Llei 37/91 de Mesures de Protecció dels Menors Desemparats. Acabo amb un paràgraf de la Reial Ordre Espanyola, any 1.788, que diu : "... cuidando con particular atención que a los niños se les dé la debida educación y enseñanza para que sean vasallos útiles, y que no se entreguen si no es con las seguridades y formalidades necesarias a las personas que los mantengan, y enseñen oficios y destinos convenientes a ellos mismos y al público".

VIOLÈNCIES CONTRA LES DONES

Marisa Fernández Gálvez

Advocada

RESUMEN

Les violències contra les dones són tan antigues com el sistema patriarcal, tot i que històricament han estat invisibilitzades, silenciades i castigades amb força indulgència, quan no amb impunitat.

Si bé des de l'any 1980 Nacions Unides ve denunciant que la violència contra les dones és el crim encobert més nombrós del món, no és fins el final de la dècada dels 90, quan la violència comença a passar de vici privat a delictes públics. Son els anys en que Nacions Unides i la Unió Europea fan les declaracions més importants en matèria de violències contra les dones.

A l'any 1993, NU en la resolució de l'Assemblea General 48/104 de 20 de desembre de 1993 recull les conclusions de la Conferència de Viena, per afirmar que els drets de les dones també són drets humans. Al setembre de 1997 es va dictar la resolució europea A4-225/97, coneguda com "Tolerància zero davant la violència a les dones". A l'Estat espanyol la mort d'Ana Orantes a mans del seu ex-marit va provocar que la violència saltés als mitjans de comunicació. L'any 1998, per primera vegada a l'estat espanyol, una associació judicial, Judges per la Democràcia, assumia autocríticament "una certa ineficàcia i tebiesa en les respostes judicials davant les denúncies que diàriament s'interposen en el jutjats per amenaces de mort i maltractaments".

Des que el fenomen surt a la llum pública, les institucions comencen a establir mecanismes de lluita contra la violència, abordant el fenomen des de l'òptica prioritària del Dret Penal. L'objectiu és la denúncia; el missatge de fons és que les dones tenen por i no denuncien; si les dones denunciessin s'acabaria el conflicte. En definitiva, les institucions queden exculpades si les dones no denuncien, perquè no poden actuar allà on no saben que hi ha violència.

L'objectiu d'aquesta ponència és mostrar que la violència és una situació molt complexa i per eradicar-la no és suficient amb el càstig de les conductes violentes; cal atacar les causes estructurals, la desigualtat i la subordinació de les dones, amb l'establiment de mesures que connectin amb l'origen de les violències. L'èxit institucional en la intervenció contra les dones és fer

innecessari el Dret Penal.

El sistema penal victimitza les dones, i la imatge de les dones com éssers desvalguts i vulnerables atempta contra la seva autonomia i capacitat de decisió i ratifica el discurs paternalista.

Un altre punt de reflexió és el de la suficiència de les normes jurídiques per organitzar la vida social. Les normes per si soles no poden produir un canvi social si el missatge que emeten entra en conflicte amb el model social dominant. Les mesures sancionadores no transformen la realitat perquè no actuen en el nivell de creences i valors i simplifiquen un problema social i complex, al que presenten com un conflicte intersubjectiu.

¿GESTIÓN DE LA POBRESA?

Raúl Susín Betrán

Prof. Titular de Filosofía del Derecho - Universidad de La Rioja
raul.susin@unirioja.es

RESUMEN

Hablar de la gestión de la pobreza y de aquellas políticas que actuando sobre la misma van dirigidas a corregir esas situaciones y, en principio, a facilitar el reconocimiento y la efectividad de los derechos que nos corresponden y nos identifican como ciudadanos exige, a mi entender, comenzar con alguna precisión contextualizadora. Por eso, un punto de partida básico sería que nos encontramos en un momento de crisis de lo que ha sido el modelo de regulación social dominante en las democracias occidentales en la segunda mitad del XX, el Estado social, al que debemos comprender no sólo como un conjunto de prestaciones sino, sobre todo, como un modelo de regulación social; esto es, una forma de entender cómo deben ser las relaciones entre el Estado y los individuos, entre éstos y la sociedad, entre los propios individuos, el papel de lo social,...

Ciertamente, en las últimas décadas del XX nos encontramos con una serie de cuestiones que definen un contexto de crisis. De una parte, un marco de globalización marcadamente economicista con una fuertes consecuencias expropiadoras de los derechos, de lo social, de la cultura,...., de la propia existencia de las personas; junto a ello un discurso del fin del trabajo asalariado que socava, real o virtualmente, el valor del trabajo como signo de identidad y fuente de vínculos; finalmente, una opción por políticas neoliberales que tienen por objetivo básico la desinversión del Estado del bienestar, con unos efectos que hacen que la pretendida *solución* se convierta en *problema*.

- La combinación de todo lo anterior conforma un marco de inseguridades e incertidumbre en el que se puede hablar del recurso a una especie de *explotación*, o economía política de la incertidumbre, como vector sobre el que gira la gestión de las poblaciones. La vulnerabilidad, la fragilidad, la incertidumbre,...., el miedo, adquieren un valor político que acaba debilitando la condición de ciudadano, la forma de identificar a los miembros de una sociedad, que se había trabajado en el Estado social.

En realidad, se puede decir que hay un intento de redactar de forma regresiva un nuevo contrato social en el que, centrándonos en el tema de la pobreza, nos encontramos con una premisa incorrecta, la consideración del pobre económico como un pobre moral, responsable único de su situación; y con dos vías de tratamiento de la pobreza que se complementan y vienen a sustituir a la seguridad que aportaba el modelo de Estado social. De una parte, una serie de medidas que, como los ingresos mínimos de inserción, delatan una cierta asistencialización del Estado del bienestar; de otra, una transformación del Estado social en Estado penal, lo que no deja de suponer una especie de revisión actualizada del *Leviatán hobbesiano*. Frente a esta situación no sólo nos queda el “derecho a desertar”, también nos debe ocupar la obligación de aprovechar el momento de crisis para tomar decisiones que sirvan para redactar un nuevo contrato social con el que, sin caer en un discurso que se reduzca a denunciar el *reverso tenebroso* del Estado social, sí que procuremos suplir sus insuficiencias y apuntar medidas que contribuyan a sentar las bases de una *sociedad decente*.

En este sentido, la propuesta de la Renta Básica se presenta con una funcionalidad no sólo *instrumental* de enfrentarse a la pobreza; sino también con un papel más amplio que iría en la línea de superar definitivamente el falso dilema que se nos ha pretendido imponer entre los valores libertad e igualdad y, desde allí, servir a la recuperación y al reempoderamiento de unos ciudadanos que están transitando peligrosamente hacia la condición de súbditos.

MÓN LABORAL: LA CLAU DE L'EXCLUSIÓ

Xavier Gonzàlez de Rivera Serra

Magistrat-Jutge. Jutjat Social núm. 3 de Barcelona

RESUMEN

S'ha definit el Dret Laboral com forma jurídica i expressió ideològica de la relació entre el treball assalariat i el capital, el qual sorgeix del procés de juridificació del conflicte entre aquests dos factors, és a dir, a partir de la separació entre els productors i els propietaris dels medis de producció, l'Estat lliberal burgès integra i institucionalitza el conflicte i crea normes jurídiques per regular-lo.

En el mode de producció capitalista-industrial el treball ocupa, doncs, un dels llocs preeminents en l'organització i cohesió social, la qual cosa implica que quan es devalua la posició del treballador es propicien les condicions per a la seva exclusió social. Aquesta devaluació pot venir donada per causes estructurals o per motius derivats de les especials circumstàncies de determinades persones o col·lectius, i que es verifica en la consolidació de l'escissió profunda entre els treballadors en funció de la seva integració estable o precària en el mercat de treball. Dos col·lectivitats que es diferencien de forma radical sobre la base justament de tenir o no tenir del dret al treball. Mentre que per uns el dret al treball té una certa realitat i en conseqüència tenen garantida certs nivells de protecció –en cas d'acomiadament, de

modificació de les condicions de treball, etc. -, pels que no tenen aquesta situació, l'ocupació és quelcom volàtil, de manera que la seva precarietat i llur reducció del nivell de protecció fan que no es pugui parlar, per a ells, de l'existència d'un dret al treball, en la forma que està reconeguda en termes generals en la Constitució (art. 35), ja que aquest reconeixement és una fórmula buida de contingut normatiu, en tant que no hi ha dret sense acció, i un dret formalment reconegut, però no justiciable, és un dret inexistent.

Els col·lectius que més estan a prop de la precarietat, i més lluny de la protecció, són els que no arriben als estàndards de l'homogeneïtat que la mercantilització del treball requereix: immigrants, dones, joves, persones amb discapacitat, entre d'altres.

Aquests seran els eixos de la intervenció, és a dir, en quina mesura les normes laborals suposen una exclusió social:

Immigració:

La immigració constitueix un dels elements més destacats i rellevants en l'actual sistema de relacions de treball. En una imaginària equació en la que es representaria el mercat laboral, i en el qual la "força de treball" és l'objecte de compra i venda, si s'hi afegixen uns elements addicionals nous, i que no provenen del nostre entorn ètnic, cultural o religiós comú, és quan es produeix una reacció de desconfiança i recel per la realitat política, econòmica, social i jurídica. Estem davant la denominada "força de treball immigrada", la qual rebrà un tractament diferent i especial.

Els mecanismes per a integrar aquesta força de treball no diferencien entre els factors productius i les persones, ignoren una altra dinàmica que no sigui la del propi mercat, i van a cobrir els buits del mercat en llocs de difícil cobertura o la que "sobra". Fruit d'això és la pròpia regulació de l'accés al mercat de treball, que separa radicalment entre "legals" i "il·legals". Per als primers les normes els deixen en un estatus de quasi igualtat, i per als altres ("sense papers"), simplement no existeixen.

Gènere:

Tradicionalment ha estat un dels sectors de la potencial població activa que ha estat dels més afectats en matèria de discriminació laboral. Tant des del punt de vista de la incorporació al mercat de treball, com en la seva dinàmica. Aquesta situació, pel que fa al dret positiu europeu i intern, així com a la pràctica judicial, ha canviat, i està canviant radicalment. Ara bé, la problemàtica ve donada per la consciència social i la pràctica quotidiana, ja que es aquí, tot i tenir un reconeixement formal, on es produeixen els veritables atacs a l'efectiva igualtat.

Joves:

Un dels sectors que tradicionalment ha estat més sensible a la marginació, però a la vegada el més preuat pel mecanisme d'integració al mercat de treball és el dels treballadors i treballadores que per primer cop s'hi incorporen, o si més no, que hi porten poc temps. Efectivament, les des de l'abús que suposen els contractes-escombraria, fins els excessos en la contractació per ETT's, passant per la precarització de les relacions laborals, tot fa que sobre aquest col·lectiu es facin nombroses polítiques de foment de l'ocupació, però, amb tot, no deixa de ser un interès exclusivament mercantil, en tant que "força de treball" barata.

Persones amb discapacitat:

Una persona amb discapacitat viu i això significa que és possible que treballi o no, que estudiï o no, que tingui parella o no, que tingui fills o no, que faci esport o no, que faci unes o altres activitats culturals o de lleure. És a dir, que pot ser que faci el mateix que fan la resta de ciutadans,

només que, si opta per fer-ho, l'element determinant de la seva discapacitat es manté en cadascuna d'aquestes facetes. D'aquí que la legislació ha d'atendre en els diversos sectors de l'activitat que requereix aquest col·lectiu. La mal anomenada "Llei de Dependència" –fora millor utilitzar el terme en positiu, com "autonomia personal", ja que la llei es diu "Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència"-, i anteriorment la Llei d'integració social dels minusvàlids, han suposat un pas endavant per a l'efectiva integració, però no s'arriba a complir el principi ideal segons el qual l'ocupació ordinària ha de ser el paradigma i l'ocupació protegida l'alternativa.

Bibliografia:

- L. Ferrajoli, *Derechos y Garantías: la ley del más débil*, Trotta, Madrid, 1999.
J. López López, *Una mirada a los derechos sociales de los inmigrantes desde su dignidad*, Varis autors, CGPJ, Madrid, 2004.
CES, *La inmigración y el mercado de trabajo en España*, Ed. Colección Informes CES, Madrid, 2004.
S. Benhabid, *Los derechos de los otros. Extranjeros, residentes y ciudadanos*, Gedisa, Madrid, 2005.